

OPONENTSKÝ POSUDEK

Název práce: *Lidové písně z Pelhřimovska, jejich editace v notačním softwaru a možnost jejich využití*

Autor: *Bc. Šárka Makovcová*

Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, katedra hud. výchovy, 2015, 123 stran s notovými přílohami v textu + 108 stran samostatných příloh.

Diplomová práce Bc. Šárky Makovcové představuje zajímavou studii pojednávající o folklórních tradicích a aktivitách regionu města Pelhřimov se zaměřením na lidovou píseň, resp. rukopisnou sbírku *Podstrážištské písničky* sběratele Josefa Václava Kratochvíla, transkripci rukopisné podoby písní pomocí notačního software a na možnosti využití těchto lidových písní. Autorka tak prostřednictvím své práce seznamuje čtenáře s bohatstvím lidové tvorby oblasti horáckého kraje; kraje z folkloristického hlediska významného a unikátního, neboť v něm nacházíme současně písně typu českého instrumentálního i moravsko-slovenského vokálního.

První kapitola práce nabízí charakteristiku zkoumaného regionu z pohledu folkloristického (vymezení území, sběratelé písní, kteří v regionu působili, rukopisné písňové sbírky atd.). Druhá kapitola je věnována slovesné a hudební stránce písní výše uvedené sbírky. Slovesná stránka se zaměřuje pouze na stránku významovou a obsahovou, bohužel nerozebírá text písní z hlediska lingvistického, resp. lexikologického, v tomto kontextu mnohem cennějšího (např. vyskytující se dialekt, obecná čeština, archaismy apod.) Hudební stránka písní je zaměřena pouze na stránku melodickou a rytmickou. Při klasifikaci písní dochází spíše ke konstatování výskytu konkrétních jevů (např. rozložený durový kvintakord nebo repetované tóny v nápěvu či závěrečný sekundový postup melodie k základnímu tónu), které je však možné vysledovat i u řady lidových písní mimo zkoumaný region. Výjimkou je snad výskyt tzv. jihočeské floskule (str. 60) či tečkovaného rytmu (str. 65); škoda, že autorka nevěnovala ve své práci těmto specifickým jevům více prostoru.

Kapitola třetí, věnovaná stylizaci doprovodu písní, je výlučně kompilačního charakteru a nepřináší žádná zásadní nova – ani po stránce hudebněteoretické, ani v návrzích osobitého způsobu doprovodu. Písně použité v příkladech nemají souvislost s tématem práce (např. píseň *Jede, jede poštovský panáček* – str. 70); výběr použitého, vesměs naprosto běžného doprovodu je v některých případech volen zcela nevhodně (např. doprovodná figurace v osminových hodnotách písně *Ach synku, synku* – str. 71). Rovněž v některých případech je snaha o maximální pestrost harmonizace doprovodu na úkor harmonicky podmíněné melodie (např. nevhodné použití subdominanty ve 2. taktu nebo akordu VI. stupně v 5. taktu písně *Nic nedbám, jen když mám* – str. 73). Otazník též vyvolává zařazení písně *Alou, alou! zahrajte mně* (v D dur) do kapitoly 3.3 Mollové písně (str. 75).

V úvodu čtvrté kapitoly s názvem *Možnosti využití lidových písní* autorka předesílá nástin možností využití lidové písně z uvedeného sběru. Kapitola však přináší spíše informace o tělesech, které v daném regionu působí, o jejich činnosti a repertoáru, avšak pouze v obecné rovině, tj. bez bližšího uvedení avizovaného využití konkrétních písní (paradoxně uveden příklad písně z Bechyňska). Rovněž tak v případě informací souvisejících se zařazením lidových

písní do rozhlasového či televizního vysílání. Samotné, v úvodu avizované využití lidových písní Pelhřimovska je omezeno výhradně na jazykovou nebo obsahovou stránku písní, ačkoliv by se, zejména v návaznosti na kapitolu 2.3.1, nabízelo využití popisovaných písní např. jako doplňujícího materiálu pro výuku intonačních metod (viz písně začínající vzestupnou čistou kvartou nebo velkou sextou – str. 57 až 59). Případné další možnosti využití popisované autorkou (podkapitola 4.6) zůstávají pouze v úrovni návrhů.

Pátá kapitola přináší úpravy několika vybraných písní ze sbírky *Podstážíšské písničky*, které autorka práce opatřila stylizovaným klavírním doprovodem, v některých případech přidala k melodii i druhý hlas (na principu lidového dvojhlasu). Volba doprovodu některých písní plně vhodně doplňuje jejich charakter (např. píseň *Kdo to jde k nám* – str. 99), ve většině případů je použitý „typizovaný“ doprovod na jednotlivé písně uměle „naroubován“, takže tím píseň ztrácí na svém charakteru (např. píseň *Pode Lhotou* nebo *Až puđu z hospody* – str. 103 nebo *Měla žena muže* – str. 105). Na některých místech opět harmonické schéma doprovodu nerespektuje harmonickou svébytnost melodie (např. píseň *K Babicům je cesta*, takt. č. 3 a 5, str. 95)

Z formálního hlediska je diplomová práce bez výraznějších výtek. Při zpracování práce autorka hojně využívala dostupných pramenů i literatury. Patrný je též tvůrčí vklad – snaha o vytvoření doprovodu písní).

Práce trpí především hudebněteoretickými nedostatky: chybné použití hudební terminologie (str. 62), chybná analýza intervalů (str. 60), především však časté nerespektování harmonicky podmíněné melodie při harmonizaci vybraných písní.

Závěrečnou práci Bc. Šárky Makovcové je nutno považovat za přínosnou s ohledem na souhrnné zpracování materiálu a informací souvisejících se zvoleným tématem práce, zvláště pak díky transkripci rukopisného zápisu písní do tištěné podoby. Po textové a notové revizi by práce mohla aspirovat na regionální uplatnění.

Diplomová práce splňuje veškeré nároky a kritéria kladená na práci tohoto druhu. Přes výše uvedené nedostatky ji **doporučuji** k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- Na str. 52 uvádíte, že většina písní ve sběru Josefa Václava Kratochvíla je zasazena do tónin v pořadí F dur, B dur, D dur a C dur (ačkoliv níže dokumentující graf nekoresponduje s uvedeným pořadím výčtu tónin). Jak si tuto převahu výše uvedených tónin vysvětlujete?
- Na str. 60 uvádíte, že v písni *Zasíval zrnečka v úrodnou půdu* se vyskytuje interval zvětšené kvarty. Můžete toto tvrzení na příkladu uvedené písně u obhajoby zdokumentovat?
- Na str. 62 uvádíte, že „z hlediska rytmického se ve sbírce můžeme nejčastěji setkat s taktem 3/4, velmi je užívaný takt 2/4 a 4/4.“ Jedná se skutečně o hledisko rytmické?

V Praze dne 19. 5. 2015

PhDr. Petra Bělohávková, Ph.D.

oponent